

Yıl / Year	: 2022	Makale Geliş / Received	: 18.08.2022
Cilt / Volume	: 6	Yayınlama / Published	: 30.09.2022
Sayı / Issue	: 22	Article Type/Makale Türü	: Araştırma Makalesi / Research Article
ss / pp	: 311-320		http://dx.doi.org/10.37242/pejoss.4243

Prof. Dr. Muhammed Mustafa KISAKÜREK

<https://orcid.org/0000-0003-2351-4314>

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Kahramanmaraş / TÜRKİYE

Öğr. Gör. Tamara FETTAHLIOĞLU

<https://orcid.org/0000-0002-8017-2456>

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, SBMYO, İşletme Bölümü, Kahramanmaraş / TÜRKİYE

1997-2020 DÖNEMİ BİST'TE TMS UYGULAMASI ÖNCESİ VE SONRASI YABANCI YATIRIMLAR İNCELEMESİ

REVIEW OF FOREIGN INVESTMENTS BEFORE AND AFTER THE IMPLEMENTATION OF TMS IN BIST FOR THE PERIOD 1997-2020

ÖZET

Son yıllarda küreselleşmenin bir sonucu olarak ekonomik sınırlar ortadan kalkmış ve birçok alanda olduğu gibi finansal piyasalarda da bu konuda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Finansal piyasalardaki bu gelişmeler sayesinde fon arz edenlerin yanı sıra fon talep edenler de ulusal piyasalarla birlikte uluslararası piyasalardan da faydalanabilir hale gelmiştir. Uluslararası finansal piyasaların bu hareketliliğinin ardından finansal raporlama işlemlerindeki farklılıklar yatırımcıların doğru ve kıyaslanabilir bilgiye ulaşma ihtiyacını ortaya çıkarmış ve bu ihtiyacı gidermek için bu alanda çalışmalar yapılmıştır.

Bu çalışmaların neticesinde uluslararası finansal raporlama standartları (UFRS) oluşturulmuştur. UFRS ile firmalara doğru, kıyaslanabilir, şeffaf finansal raporlara erişebilme imkânı sağlanarak, firmaların düşük maliyetle sermaye temine ve uluslararası alanda yatırımlar yapmalarına imkân sağlanmıştır. Bu standartlar aynı zamanda ulusal ve uluslararası piyasalarda etkin kaynak dağılımını sağlamayı hedeflemektedir.

Muhasebe alanında dünyada yaşanan gelişmelere uyum sağlamak amacıyla ülkemizde de TMSK, UMSK aracılığıyla yayınlanan UFRS setini olduğu gibi uygulama kararı almıştır. Bunun sonucunda UMSK ile yapılan telif hakkı anlaşması çerçevesinde UFRS'lerin olduğu gibi Türkçe çevirilerini Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ifadesi ile Resmi Gazete'de ilan edilmiştir.

Ele alınan bu çalışma ülkemizde UFRS standartlarının uygulanmaya başlaması ile birlikte Borsa İstanbul (BİST)'te yatırım yapan yabancı sermaye miktarında ne gibi değişiklikler olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada dünyada ve ülkemizde yaşanan ekonomik krizler ve iç huzursuzlukların yabancı yatırımların miktarını etkilediği, ancak UFRS'nin uygulanmaya başlanmasıyla birlikte BİST'teki yabancı yatırımların toplam işlem hacminin artarak devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğrudan Yabancı Yatırım, Dolaylı Yabancı Yatırım, Sermaye Piyasası, UFRS, TMS.

ABSTRACT

In recent years, as a result of globalization, economic borders have disappeared and important developments have been experienced in financial markets as in many areas. Thanks to these developments in the financial markets, those who demand funds as well as those who supply funds have become able to benefit from international markets as well as national markets. After this dynamism of international financial markets, differences in financial reporting transactions revealed the need for investors to reach accurate and comparable information, and studies were carried out in this area to meet this need.

As a result of these studies, international financial reporting standards (IFRS) have been established. With IFRS, companies are provided with the opportunity to access accurate, comparable and transparent financial reports, enabling companies to obtain capital at low cost and make investments in the international arena. These standards also aim to ensure efficient resource allocation in national and international markets.

In order to adapt to the developments in the world in the field of accounting, TMSK has decided to implement the IFRS set published by the UMSK as it is in our country. As a result, within the framework of the copyright agreement with the IASB, Turkish translations of IFRSs were announced in the official gazette with the expression Turkish Accounting Standards (TMS) and Turkish Financial Reporting Standards (TFRS).

This study aims to reveal the changes in the amount of foreign capital investing in Borsa İstanbul (BIST) with the implementation of IFRS standards in our country. In the study, it was concluded that the economic crises and internal unrest in the world and in our country affected the amount of foreign investments, but with the implementation of IFRS, the total transaction volume of foreign investments in the BIST continued to increase.

Keywords: Foreign Direct Investment, Foreign Indirect Investment, Capital Market, IFRS, TMS.

1. GİRİŞ

Ekonomik niteliklilikte gerçekleşen işlemlerin hangi değerle kayıt altına alınacağını, nasıl kategorileştirileceğini ve nasıl rapor edileceğini ortaya koyan kurallar bütünü olarak tanımlanan muhasebe standartları (Marşap ve Kurt, 1997: 229) dünya genelinde çeşitli şekillerde uygulanmaktadır. Bu çeşitlilik küreselleşen finansal piyasalarda yatırım yapan firmaların kıyaslanabilir doğru bilgiye ulaşmasına ve doğru kararlar almasına engel olmaktadır. Bu noktada standart bir uygulama ihtiyacı doğmuştur.

Dünyada muhasebe uygulamalarında, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK, [International Accounting Standards Board-IASB]) bünyesinde geliştirilen Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS, IFRS) ve Amerika’da Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FMSK, [Financial Accounting Standards Board-FASB]) kuruluşu tarafından geliştirilen ABD Genel Kabul Görmüş Muhasebe ilkeleri (US GAAP) olarak tanımlanan iki adet muhasebe standartları seti yer almaktadır (İbiş ve Özkan, 2006: 30). US GAAP standartları kural bazlı standartlar olmasına karşın UFRS ilke bazlı standartlardır.

Uluslararası finansal raporlama standartları, finansal tabloların raporlamasında ortak bir ifade geliştirmek amacıyla oluşturulan ve tamamı birbiriyle uyum içinde olan bir standartlar setidir (Yazıcı, 2003: 37). UFRS, mali nitelikteki işlem ve olayları tanzim etmek amacıyla kullanılacak ortak yöntemleri ortaya koyan daha çok ilke bazlı standartlardır. Bu uygulamalar firmalar tarafından ortaya konulan mali bilgilerin kalitesini arttırarak uluslararası alanda karşılaştırılabilir olma olanağını vermektedir (Hussey, 2011: 2).

1972’de gerçekleştirilen Onuncu Dünya Muhasebeciler Kongresi’nde kabul gören bir tavsiye kararı neticesinde 1973 yılında Avustralya, Kanada, Fransa, Almanya, Japonya, Meksika, Hollanda, İngiltere, İrlanda ve Amerika Birleşik Devletleri’ndeki muhasebe örgütlerinin ortak bir noktada fikir birliğine varması sonucunda Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi kurulmuştur (URL1). UMSK’nın amacı “Kamuya ilan edilen denetlenmiş finansal tablolarda uygulanması gerekli olan muhasebe standartlarını netleştirmek ve bu standartların dünya genelinde kabul görmesini sağlamaktır.” İlk standart taslağını 1974 yılında yayınlayan UMSK, 1998’de temel uluslararası muhasebe standartları setini oluşturmuştur (Yallapragada, 2012: 284).

2000 yılında yeniden yapılandırma çalışmaları neticesinde ise UMSK bir üst oluşuma yani UMSK Vakfı’na (International Accounting Standards Committee Foundation-IASCF) dönüştürülmüştür. Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi, Vakfı Mütevelli Heyeti ile Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu olmak üzere iki ana kısımdan oluşmaktadır (İbiş ve Özkan, 2006: 29). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını ilan etme görevi, 2001 yılında kurulmuş olan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu’na devredilmiştir (Elitaş, Karakoç ve Özdemir, 2011: 2). IASB, 2001 yılında yaptığı toplantılarda bundan önce IASC tarafından oluşturulan Uluslararası Muhasebe Standartları ve ilgili yorumları tasdik etmiştir. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu’nun çıkaracağı tüm muhasebe standartları UFRS’yi oluşturmaktadır (Güdelci, 2019:203).

Uluslararası alanda yaşanan bu gelişmeler, ülkemize de yansımıştır. Bunun neticesi olarak ülkemizde UFRS ile uyumlu olan muhasebe ve finansal raporlama standartları oluşturma çalışmaları 1994 yılında Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) tarafından, Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu’nun (TMUDESK) kurulmasıyla başlamıştır. Daha sonra ise 1999 yılında yasal dayanağı oluşturulan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK), 2002 yılında faaliyete geçmiştir (Elitaş, 2014: 119; Gökçen, Ataman, Cebeci ve Cavlak, 2015: 123).

Özellikle 2005 yılından başlayarak Avrupa Birliği’ne (AB) üye ülkelerde borsaya kayıtlı firmaların konsolide finansal tablolarını UFRS’ye uygun şekilde hazırlamaları zorunluluğunun getirilmesi, dünyada UFRS’yi uygulayan ülkelerin sayısında hızlı bir artışa neden olmuştur (Larson ve Street, 2011: 317).

Avrupa Birliği’ne tam üyelik sürecine 3 Ekim 2005 tarihinde dahil olan Türkiye, bu tarihten itibaren tüm mevzuatını Avrupa Birliği ile uyumlu hale getirme gayreti içerisine girmiştir. 2005 yılından itibaren Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) mevzuatına tabi borsaya üye olan firmaların UFRS’leri uygulaması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu tarih, Türkiye’de UFRS’ye uygun finansal rapor hazırlanmasının başlangıcı olmuştur (Yünlü, 2020).

Günümüzde Avustralya, Yeni Zelanda, Japonya, Güney Kore, Kanada, Arjantin, Brezilya ve Güney Afrika gibi ülkeler de dahil olmak üzere hemen hemen 130 ülkede borsaya kayıtlı olan şirketler için UFRS uymak zorunlu yada bazı ülkelerde ise UFRS'ye uymak isteyenlere izin verilmektedir (URL2).

Dünya geleninde muhasebe ile ilgili alanda yaşanan gelişmelere uymak için UFRS ile uyumlu standartlar geliştirmeyi amaç edinen TMSK, UMSK tarafından oluşturularak yayınlanan UFRS setini olduğu gibi uygulama konusunda fikir birliğine varmıştır. Bu yönde UMSK ile imzalana telif hakkı anlaşması kapsamında UFRS'lerin olduğu gibi Türkçe çevirilerini Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) olarak Resmi Gazete'de ilan etmiştir (Akdoğan, 2007: 102). TMSK'nın görevi, 2 Kasım 2011'de 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin yayınlanması sonucunda Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun (KGK) kurulmasıyla sona ermiştir. Bu tarihten KGK UFRS ile uyumlu TFRS oluşturmak ve yayınlamak görevini devralmıştır (Elitaş, 2014: 119; Şavlı, 2014: 9).

Bu çerçevede Ocak 2016 itibariyle KGK tarafından; Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeveyle birlikte 14 adet TFRS ve 27 adet TMS yayınlanmıştır (URL3). Diğer yandan, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nin 88. ve Geçici 1. Maddeleri uyarınca kendisine verilen yetkiye dayanarak, 26 Ağustos 2014 tarihli ve 29100 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan karar ile KGK tarafından genel olarak Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluşların (KAYİK) münferit ve konsolide finansal tablolarının hazırlanmasında UFRS ile uyumlu TFRS uygulanması zorunlu kılınmış, diğer işletmelerin ise isteğe bağlı olarak TFRS uygulamasına izin verilmiştir (URL4).

Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı'na (BOBİ FRS) baktığımız da KGK, Türkiye'de bağımsız denetime tabi ancak TFRS uygulamayan firmaların uygulamış oldukları mevzuat hükümlerinin Avrupa Birliği direktifiyle uyumlu olmaması ve TFRS açısından eksiklikler bulunduğunu tespit etmesi ile birlikte ilk olarak MSUGT'a ek ilave hususlar yayınlamıştır. İlave hususların ilan edilmesindeki amaç, finansal tabloların gerçekçi, ihtiyaca uygun ve karşılaştırılabilir bilgi sunma açısından yetersiz kalmasıdır.

İlave hususların geçici olması nedeniyle KGK İngiltere ve İrlanda'nın yayınlamış olduğu FRS 102 esas alarak Türkiye'de AB direktifleriyle uyumlu yerel finansal raporlama standartlarının taslağı üzerinde çalışmalar yapmıştır. Türk Ticaret Kanunu'nda bağımsız denetime tabi firmaların tespit edilmesinde 2013-2016 tarihleri arasında değişiklikler yapılmış ve son olarak 19 Mart 2016 tarihinde Avrupa Birliği'ne uygun olan kriterlere göre Tablo 1'deki şekilde bir sınıflandırma yapılmıştır (Öztürk, Gökçen & Güleç, 2018).

Tablo 1. Bağımsız Denetime Tabi Firmaların Kriterleri

Yıllar	2013	2014	2015	2016
Aktif Büyüklüğü	150 Milyon TL ve Üstü	75 Milyon TL ve Üstü	50 Milyon TL ve Üstü	40 Milyon TL ve Üstü
Satış Hasılatı	200 Milyon TL ve Üstü	150 Milyon TL ve Üstü	100 Milyon TL ve Üstü	80 Milyon TL ve Üstü
Çalışan Sayısı	500 ve üstü	250 ve üstü	200 ve üstü	200 ve üstü

Kaynak: URL4

KGK Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi Taslağı üzerindeki çalışmalarını 2017 tarihinde tamamlamıştır. 30138 sayılı Resmi Gazete'de 29.07.2017 tarihinde 'BOBİ FRS Hakkında' başlığıyla yayınlanan Standartlar, 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir. BOBİ FRS seti 27 Bölüm ve 9 Ek'ten oluşmaktadır. Ayrıca 2013/34/EU sayılı AB Muhasebe Direktifiyle uyumlu sade ve anlaşılabilir bir dille yazılmış finansal raporlama çerçevesidir.

KGK verilerine göre, 2016 yılında 6.250 şirket bağımsız denetim sözleşmesi imzalamıştır. Bu şirketlerin 1.550'si TFRS'na tabi, 4.700'si ise BOBİ FRS'na tabidir. BOBİ FRS ye tabi firmalardan 850'si Büyük Ölçekli İşletme ve 3.850'si ise Küçük Ölçekli İşletmedir (Ataman ve Cavlak, 2017: 17).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Sermaye piyasası; fon arzı ve talebinin karşılaştığı piyasalardır. Sermaye piyasasından sağlanan fonlar, genellikle, işletmelerin bina, makine ve teçhizat gibi uzun vadeli sabit varlıkların ve devamlı işletme sermayesinin finansmanında kullanılır (Anbar ve Karabıyık, 2018:8).

Sermaye piyasalarının ülke ekonomisi açısından önemi büyüktür. Tasarrufları sermaye piyasası yatırım araçları vasıtasıyla işletmelere ve ülke ekonomisine aktarırken, finansal piyasalara sunduğu bilgiler ve fonlar aracılığıyla da etkin bir piyasanın oluşmasına katkı sağlar. Bunlara ilaveten sermaye piyasalarının diğer bir katkısı ise sermayenin geniş bir tabana yayılmasını ve böylelikle sermayenin tek bir elde toplanmasının önüne geçerek tekelleri ortadan kalkmasını sağlamasıdır.

Ülkemiz de yasal zemini oluşturulan ve devlet tarafından güvence altına alınan sermaye piyasası faaliyetlerini 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na göre yürütmektedir (SPK Md2). Türk Sermaye Piyasası'nın oluşturan bütün unsurlar, kuruluşlar ve olaylar bu kanun hükümlerine göre faaliyetlerini sürdürmektedir (SPK Md3). Sermaye piyasaları çok geniş bir kavramdır. Bu çalışmada sadece sermaye piyasasında yer alan ve önemli işlevleri bulunan BİST'den bahsedilmektedir. Türk Sermaye Piyasası'ndaki borsaların faaliyetlerini bünyesinde toplayan BİST, işlemlerin şeffaf, güvenilir ve serbest rekabetçi bir ortamda gerçekleşmesine imkân vererek, bu işlemlere ait alım ve satım emirlerini bir araya getirerek sonuçlandırmak, işlemler sonucunda oluşan fiyatları tespit edip ilan etmek üzere piyasaların kesintisiz bir şekilde faaliyetlerini sürdürmesine katkı sağlamaktadır (URL5). BİST bünyesindeki tüm piyasalarda işlemler elektronik olarak gerçekleştirilmekte ve oluşan piyasa bilgileri anında duyurulmaktadır. Borsa İstanbul piyasaları; pay piyasası, borçlanma araçları piyasası, vadeli işlem ve opsiyon piyasası ve kıymetli madenler ve kıymetli taşlar piyasası olmak üzere dört ana grupta faaliyetlerde bulunmaktadır. Çok farklı sektörlerden halka arz olmuş firmaların işlem gördüğü Borsa İstanbul pay piyasası hem yerli hem de yabancı yatırımcılar için yatırım ortamı sağlarken, BİST borçlanma araçları piyasası hem kesin alım-satım işlemleri hem de repo-ters repo işlemleri için tek organize piyasadır. BİST vadeli işlem ve opsiyon piyasasında ise pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri, döviz vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri, kıymetli madenler, emtia ve enerji vadeli işlem sözleşmeleri işlem görmektedir. Son olarak BİST kıymetli madenler ve kıymetli taşlar piyasasında Kıymetli madenler, kıymetli madenler ödünç; elmas ve kıymetli taş alt piyasaları yer almaktadır (URL5).

Bu çalışmada BİST'te işlem gören yabancı sermaye yatırımları üzerine odaklanıldığından dolayı yabancı sermaye yatırımlarına değinmek yerinde olacaktır.

Yabancı sermaye yatırımı, fon talep edenlerle fon arz edenlerin uluslararası para ve sermaye piyasalarında gerçekleştirdikleri faaliyetlerdir. Doğrudan ve dolaylı yabancı sermaye yatırımları olmak üzere ikiye ayrılan yabancı sermaye, ülkelerin sahip olduğu değerli kaynaklarını işleyebilmek, mevcut üretim faktörlerini etkin bir şekilde değerlendirebilmek için ihtiyaç duyulan, fakat ülkelerin sınırlı imkânları dolayısıyla sağlanamayan, bu nedenle diğer bir ülkeden ithal edilen sermayedir.

Doğrudan yabancı sermaye yatırımları, şirketlerin merkezlerinin olduğu yer dışındaki piyasalarda bir şirketi satın alma, bir şirket için kuruluş sermayesi temin etme ya da faaliyette olan bir şirkete sermaye temin ederek o şirkete ortak olma şeklindeki yaptıkları yatırımlarken; dolaylı yabancı sermaye yatırımları, birikim sahiplerinin kendi ülke piyasaları dışındaki ülkelerin sermaye piyasalarından hisse senedi, tahvil gibi menkul kıymet satın alarak yaptıkları yatırımları ifade etmektedir.

Doğrudan yatırımlar ile dolaylı yatırımlar arasında önemli farklar bulunmaktadır. Doğrudan yatırımlar, reel piyasalarda işletme sahip ve ortakları tarafından gerçekleştirilirken, dolaylı yatırımlarda ise firmaya ait menkul kıymetlere yatırım yapılmaktadır. Firmaların menkul kıymetlerini satın alan yatırımcılar, bu şirketlerin yönetimine katılmamaktadır. Doğrudan yatırımlarda sermaye sahipleri, gittiği ülkelerde üretim faktörlerine katkıda bulunurken, dolaylı yatırımlarda ise tek katkısı sermayesi olmaktadır. Doğrudan yatırımlar uzun vadeli ve sabit iken, dolaylı yatırımlar ise doğrudan yatırımlara göre daha hareketli, değişken ve geçici niteliktedir. Doğrudan yatırımlar, başarısız olduktan sonra, yatırımcının tekrar aynı ülkeye geri dönmesi çoğu zaman söz konusu değilken, dolaylı yatırımlarda ise getiri ve risk koşulları yatırımcının istediği seviyeye ulaştığı takdirde tekrar geri dönebilmektedir. Doğrudan yatırımların büyük bir kısmı çok uluslu firmalar tarafından gerçekleştirilirken, dolaylı yatırımlar ise çoğunlukla finansal kurumlar, kurumsal yatırımcılar yada bireysel yatırımcılar tarafından gerçekleştirilmektedir (Seyidoğlu, 2007:600).

Tüm bu açıklamalar doğrultusunda BİST'te yatırım yapan yabancı sermaye dolaylı yabancı sermaye niteliğinde olup, ülke ekonomisine ve işletmelere önemli katkıları bulunmaktadır. Özellikle sermaye maliyeti açısından uzun vadeli sermaye girişi işletmeleri rahatlatmaktadır. Yabancı sermaye yatırımlarının önemli bir nedeni de portföy çeşitlendirmesi yoluyla risklerin azaltılabilmesidir. Yatırımcıların, uluslararası portföy yatırımı yaparken dikkat edecekleri ilk husus risk ve getiri dengesinin sağlanmasıdır. Yatırımcılar kararlarında risk ve getiri kavramlarıyla birlikte kültürel, coğrafi, bölgesel iş birliği, ortak para, inanç, ekonomik durum, politik gelişmeler vb. bazı faktörleri de dikkate alarak yatırım tercihlerine karar vermektedir (Gürkan, Çevik ve Korkmaz, 2014: 22-23, 30-31). Dolaylı yatırımlarla ülkeye sıcak para girmesi ülkenin ekonomik durumu ve diğer koşulların uygun olması halinde mümkündür. Bu yatırımlar spekülatif hareketlerden diğer yatırımlara göre daha fazla etkilendiği için ülkenin ekonomik anlamda istikrarlı ve güçlü olması kaynak artışına neden olurken, ekonomik ve diğer koşulların uygun olmaması kaynakların piyasadan çıkışına ve büyük

zararlara neden olmaktadır. Bu bağlamda firmaların yatırım yapabilmesi için bu koşulların yanı sıra en temel etken ülkelerin sermaye piyasalarının uluslararası finansal raporlama standartlarına uygun olmasıdır. Diğer koşullar uygun olsa bile UFRS'yi uygulamayan sermaye piyasalarının güvenilirliği zayıf olacağından yabancı yatırımcıların ilgisini çekmeyecektir. Sonuç olarak yabancı sermayenin ülkeye girişinde önemli rolü bulunan UFRS'nin bu etkisinin görünür olması için mevcuttaki durumun ortaya konulması amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

3. LİTERATÜR TARAMASI

UFRS'nin dolaylı yabancı yatırımla olan etkisini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmayla ilgili literatür incelendiğinde daha önce yapılmış çalışma olmamasına karşın, UFRS'nin doğrudan yabancı yatırımlara olan etkisinin ele alındığı birçok çalışma literatürde yer almaktadır. Bu çalışmalardan biri Ramanna ve Sletten'a (2009) aittir. Avrupa Birliği üyesi olmayan 102 ülkenin 2002-2007 yılları arasında Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını (UFRS) benimseme kararındaki nedenlerinin incelendiği çalışmada, UFRS'nin bir ülkedeki dış ticaret ve yatırım akışlarındaki değişikliklerin benimseme kararını etkilediğini ancak bu nedenle IFRS'nin daha küreselleşmiş ekonomilerde bilgi maliyetlerini düşürdüğüne doğrulanamayacağı ve UFRS'nin benimsenmesinde ağ etkilerinin varlığı ile tutarlı olarak, ticaret ortakları veya coğrafi bölgesindeki ülkeler UFRS'yi benimsemiş ise bir ülkenin UFRS'yi benimseme olasılığının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma konusuna benzer diğer bir çalışma ise Uzunhasanoğlu'na (2017) aittir. BİST'te imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren firmaların mali işler yöneticilerine, UMS/UFRS'ye yönelik düzenlemelerin amacına ulaşıp ulaşmadığı ve diğer kriterlere ilişkin düşüncelerini ölçen bir anket çalışması yapmış ve anket bulguları doğrultusunda geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda; düzenlemenin nihai amacı olan, firmaların sermaye maliyetinin azaltılarak, yabancı sermayenin artırılması ve bunun sonucunda sermaye piyasasının etkinliğinin sağlanması hususunda henüz istenilen düzeyde bir sonuç alınmadığı görülmüştür.

Akdoğan ve Sultanoğlu (2017), yaptıkları çalışmada Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın ekonomik büyümeye katkısını araştırmışlardır. Çalışmada 2000-2015 yılları arasında BİST 100'de sürekli olarak faaliyet gösteren 58 firmanın finansal performans göstergeleri incelenmiştir. İki yönlü veri analiz yöntemi ile incelenen veriler sonucunda makro yapıda yabancı sermayeyi, istihdamı ve dış ticareti arttırarak sermaye piyasalarını geliştirdiği ve bunun yansırı mikro yapıda da firmaların büyümesi ile birlikte ülke ekonomisinin büyümesine katkı sağlayarak ve Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH)'yi arttırdığı sonucuna varılmıştır.

Kedzior, Cyganska ve Syrrakos'un (2020) yılında yaptığı Polonya'da Gönüllü Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Kabulünün Belirleyicileri adlı çalışmada ise Polonya'da UFRS'nin gönüllü kabulünü sağlayan belirleyici faktörleri araştırmışlardır. Araştırma halka açık 446 üretim şirketi üzerinde yapılmıştır. Lojistik regresyon analizi kullanılan araştırma sonucunda; şirket büyüklüğü, uluslararası yatırımcılar, uluslararası denetim kurulu, denetim kurulu üye sayısı, CEO uyuğu gibi faktörlerin gönüllü UFRS'nin benimsenmesi üzerindeki etkisini doğruladığı görülmüştür.

Pala ve Barut (2021), yaptıkları çalışmada 2010-2018 yılları arasında gelişmekte olan 34 ülke ekonomisi verilerini baz alarak yabancı yatırımlar ile finansal gelişmenin ilişkisinde UFRS'nin rolünü araştırmışlardır. Panel veri analizi kullanılarak yapılan çalışmanın sonucunda UFRS standartlarının yabancı yatırımlar ve finansal gelişme arasında önemli bir belirleyici faktör olmadığı tespit edilmiştir.

4. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

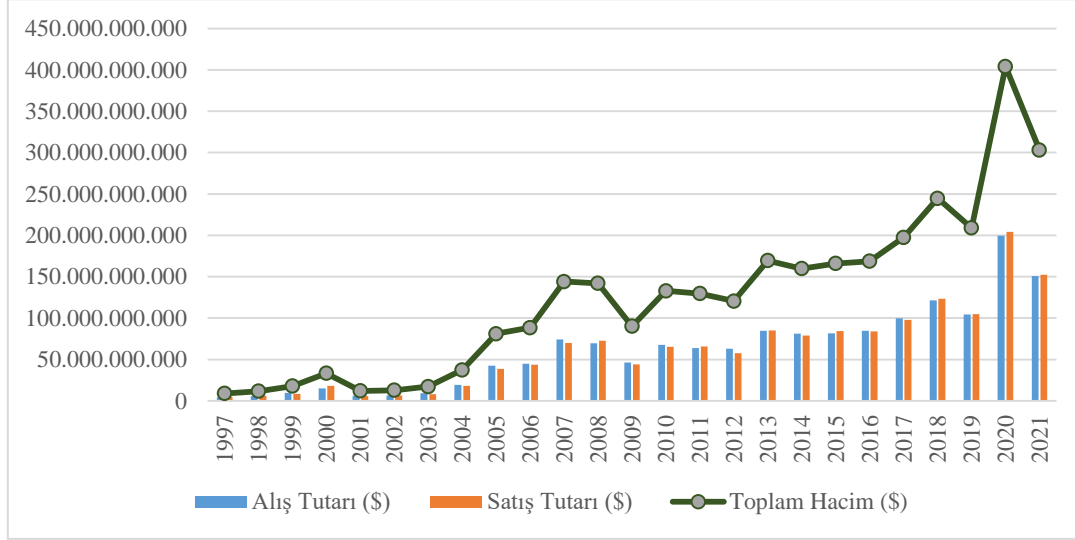
Türkiye'ye dolaylı yabancı sermaye girişinde TMS'nin bir etkisinin olup olmadığının belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen bu çalışmada BİST'te 1997 -2021 yılları arasında yatırım yapan yabancı sermaye hareketlerine ilişkin veriler incelenmektedir. Yabancı sermaye işlem kayıtlarına 1997 yılından itibaren erişilebilmesi nedeniyle bu yıldan günümüze kadarki veriler incelemeye dâhil edilmiştir. BİST'te işlem gören halka açık şirketlerde TMS'nin uygulama zorunluluğunun başladığı 2005 yılı öncesi ve sonrası yabancı yatırım işlem hacimleri grafik yardımıyla yorumlanmıştır. 2005 yılı öncesi ve sonrası yabancı sermaye yatırımlarının hacminde meydana gelen değişikliklere ilişkin veriler Financial Information News Network (FİNNET) adresinden (URL6) elde edilmiştir.

Grafiklerde kullanılan verilerdeki artış oranı $= \frac{(X_t) - (X_{t-1})}{(X_{t-1})} * 100$ formülü kullanılarak Microsoft Excell (alternatif olarak Eviews) yazılımı yardımıyla pozitif ve negatif oranlar hesaplanmıştır.

5. BULGULAR ve YORUM

1997-2021 yılları arasında BİST’te faaliyet gösteren firmaların hisselerine yatırım yapan yabancı sermayedarların alış, satış ve toplam hacim bu başlık altında değerlendirilmektedir.

Buna göre, 1997-2021 yılları arasında BİST’te faaliyet gösteren firmaların hisselerine yatırım yapan yabancı sermayedarların alış, satış ve toplam hacim miktarlarının yıllara göre değişimi incelendiğinde alış miktarlarındaki en düşük işlem hacmi 4,291,874,934 \$ ile 1997 yılında gerçekleşirken, en yüksek işlem hacmi 199,727,891,465 \$ miktarı ile 2020 yılında gerçekleştiği görülmektedir. Satış miktarındaki en düşük işlem hacmi 4,592,929,235 \$ ile 1997 yılında olurken, en yüksek işlem hacmi 204,310,991,684 \$ miktarı ile 2020 yılında gerçekleşmiştir (bkz. Grafik 1)

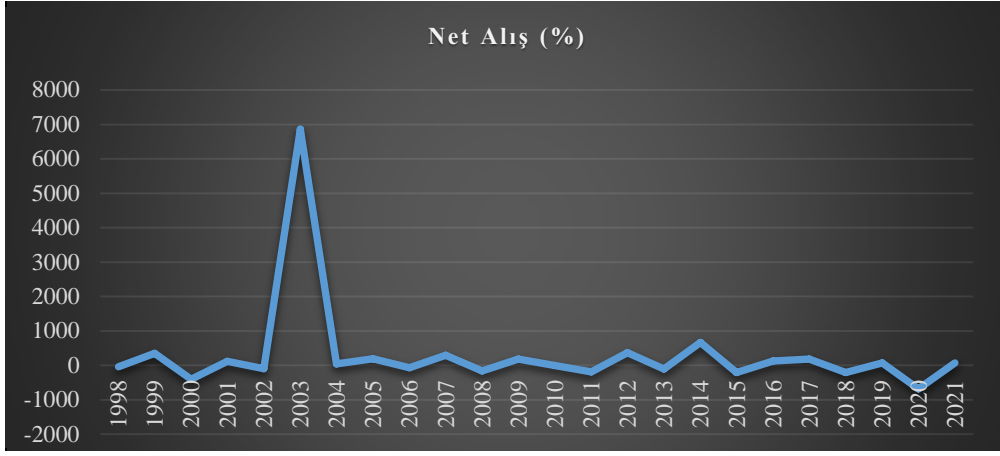
Grafik 1: Yıllara Göre Alış + Satış + Toplam Hacim (\$)

Yukarıdaki grafik incelendiğinde BİST’te dolaylı yabancı yatırımlara ilişkin alış ve satış miktarlarının toplamından elde edilen toplam hacim ilk olarak 2000 yılında yükselmiş ve 17,879,385,23833 USD’den 33,410,479,041 USD miktarına ulaşmıştır. Yine grafik incelendiğinde yabancı yatırımların toplam hacmindeki ilk büyük sıçramanın 2005 yılında gerçekleştiği görülmektedir. 2004’te 37,368,229,229 USD olan toplam hacim miktarı 2005’te 81,192,144,495 USD miktarına ulaşmıştır. 2005-2007 yılları arasında artarak devam etme eğilimi gösteren dolaylı yabancı yatırımlar geçmiş yıllara göre en yüksek rakama ulaşarak 144,142,536,450 USD seviyesini görmüştür.

Dolaylı yabancı yatırımların toplam işlem hacminde devam eden yükseliş 2009 yılında bir düşüş yaşayarak 90,236,558,685 USD miktarın gerilemiştir. Bu düşüş 2010 yılında yükselme göstererek 132,869,796,605 USD miktarına ulaşmıştır. 2010 ve 2020 yılları arasında dönem dönem artış ve azalışların olduğu toplam hacim miktarındaki en büyük sıçrama ise 2020 yılında 404,038,883,149 USD ile gerçekleşmiştir. Bu yıllar arasında toplam hacim miktarında yaşanan dikkat çekici bir artış ise 2018 yılında 244,772,501,786 USD ile gerçekleşmiştir.

1997-2021 yıllarına göre BİST’te dolaylı yatırım yapan yabancı sermayedarların gerçekleştirdiği alış ve satışların toplamını ifade eden toplam hacim miktarının artması ülke ekonomisini olumlu yönde etkilerken, düşmesi ekonomi için negatif yönde sonuçlar doğurmaktadır. Bu doğrultuda 1997- 2021 yılları arasında dolaylı yabancı yatırımların alış ve satış miktarları arasındaki farkı yansıtan net alış miktarının incelenmesi yerinde olacaktır.

BİST’te net alışların pozitif yönde olması yeni yatırımların gerçekleştiği ve sermaye piyasalarının hareketlendiği anlamına gelirken, negatif yönde olması yatırımların piyasadan çekildiği ve sermaye piyasalarının daraldığı anlamına gelmektedir. Dolayısıyla sermaye piyasaları için beklenen, net alışların artmasıdır. Ülkemizde 1997-2021 yıllarında gerçekleşen dolaylı yabancı yatırımların net alış miktarlarının artış ve azalışına ilişkin oranların yer aldığı grafik aşağıda yer almaktadır.

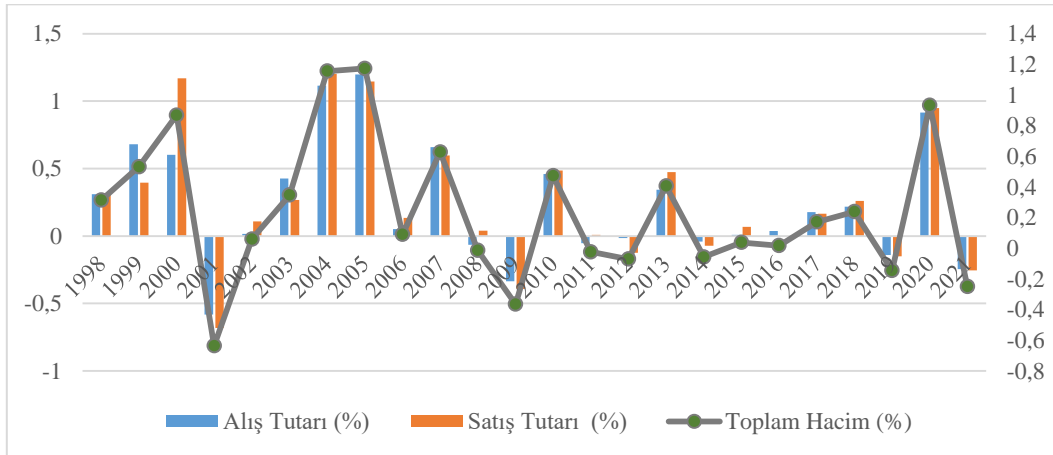

Grafik 2: Yıllara göre Net Alış Oranları (%)

Grafik 2'ye bakıldığında net alışlardaki oransal verilere göre 1998 yılında, bir önceki yıla göre negatif yönde % -38'lik bir artış olmuştur. Diğer bir deyişle net alışlarda %38 oranında bir azalma söz konusudur. 1999 yılında ise %344'lük bir artış meydana gelmiştir. Net alış oranlarında gözlemlenen en büyük değişim ise %406'lık bir azalmanın yaşandığı 2000 yılında olmuştur. 2003 yılına kadar artma eğilimi gösteren net alış oranlarında 2003 yılında %6856'lık bir artış gözlemlenmiştir. Meydana gelen bu artış incelenen dönemde yaşanan net alışlardaki en yüksek orandır. Bir sonraki yıl artış oranı azalarak %41 olarak gerçekleşirken, 2005'te bu oran %186 olarak gerçekleşmiştir.

Net alış oranlarında 2008 yılına bakıldığında % -165 oranında bir düşüş gerçekleştiği görülmekle birlikte, pozitif yönde kayda değer artışın ise 2012 ve 2014 yıllarında gerçekleştiği görülmektedir. Bu oran 2012 yılında %368 iken, 2014 yılında %663'tür. 2015 yılında ise net alış oranları negatif yönde % -211'lik bir artış gerçekleşmiştir. Negatif yönde gerçekleşen net alış oranlarındaki artışlar 2018 ve 2020 yılında da gözlemlenmiş ve sırayla % -12 ve % -686 olarak gerçekleşmiştir.

BİST'te 1997-2021 yılları arasında dolaylı yabancı yatırımlarla ilişkin toplam hacim miktarı ve net alışlarda meydana gelen artış ve azalışlar farklı nedenlerden kaynaklanmaktadır. 2000 yılında büyük bir sıçrama yaparak artış gösteren toplam hacim miktarının 2001 yılında düşmesinin sebebi olarak aynı yıl yaşanan 2001 ekonomik krizi gösterilebilir. Şubat 2001 krizi olarak da adlandırılan krizin ülkemizde uluslararası kısa süreli sermayenin ani çıkışlar gerçekleştirerek borsada ve para piyasalarında oluşan panik havasını yaygınlaştırması piyasadaki dolaylı sermaye çıkışlarını hızlandırmıştır (Akdiş, 2004: 86). Dolayısıyla 2000 yılında %86 oranında gerçekleşen toplam hacim 2001 yılında % -63 oranına gerilemiştir (bkz. Grafik 3).

Grafik 3: Yıllara Göre Alış + Satış + Toplam Hacim (%)

Türkiye'nin 2001 yılında yaşadığı büyük ekonomik krizin ardından uygulanan sıkı politikalarla (Turan, 2011: 77) ve alınan birçok tedbirle piyasalarda rahatlama olmuştur. Bu yıllarda toplam hacim miktarındaki artışların diğer bir sebebi olarak da çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının gösterilebilir. Temel amacı öncelikle yabancı yatırım kararı alan ülkelerin belirli normlara uygun hareket etmelerini sağlamak ve haksız rekabet uygulamalarının önüne geçebilmek olan çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarından birini Türkiye 1 Eylül 2003 tarihinde 60 ülke ile imzalamıştır

(Güçlü, 2011). Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmasının imzalanması ile uluslararası sermaye akışları ve çok uluslu şirketlerin yatırım kararları üzerinde oluşabilecek negatif etkiler azaltılmaya çalışılmış ve bu dönemde dolaylı yabancı yatırımlarda alış ve satış miktarı artarak aynı yıl %34 oranında toplam hacimde artış meydana gelmiştir.

2003 yılında yaşanan gelişmelerden sonra 2004 ve 2005 yılında toplam hacim miktarlarında artış devam etmiş ve 2005 yılında %117'lik bir artış olmuştur. Bu artışın sebebi olarak ise 2005 yılında Avrupa Birliği üyeliği için müzakere sürecinin başlaması birlikte borsada faaliyet gösteren firmaların TMS (UFRS)'ye uygun mali tablolar hazırlamasının yasal zorunluluk haline gelmesi (Parlakkaya, 2004) gösterilebilir.

2005-2008 yılları arasında dolaylı yabancı yatırımlar artarak devam etme eğilimi gösterirken, 2009 yılında % -36 oranında toplam hacimde düşme gerçekleşmiştir. Bu düşüşün nedeni olarak 2008 yılında ABD'de ortaya çıkan Mortgage Krizi gösterilebilir. Dünya piyasalarıyla birlikte Türkiye'yi de etkileyen kriz (Göçer ve Özdemir, 2008: 195).

Dolaylı yabancı yatırımlardaki alış ve satış miktarlarında gözlemlenen en büyük artışlardan birisi de 2013 yılında olmuştur. 2012 yılında %-7 olan toplam hacim oranı, 2013 yılında bu oran %40'a ulaşmıştır. Bu artışın nedeni olarak 2010 yılında dünya ekonomisinde yavaş da olsa başlayan canlanma, mali sistemin daha sağlıklı ve güçlü olmasına yönelik olarak alınan tedbirlerle birlikte Türkiye'ye yönelik risk algılamalarında gözlenen iyileşmeler gösterilebilir (Karahana ve İpek, 2013: 306). Ancak 2013 yılında patlak veren Gezi Parkı olayları ve iç karışıklık girişimleri piyasalarda olumsuz etki yaratmış ve 2016 yılında gerçekleşen darbe girişimi neticesinde huzursuzluk ve güvensizlik ortamının oluşması yabancı sermayenin piyasalardan çekilişini hızlandırarak toplam işlem hacminde azalışa yol açmıştır.

Yaşanan bu olaylar sonrası 2017'de toparlanan piyasalar, 2018 yılında Amerika ile yaşanan S400 krizi ve sonrasında uygulanan CATTSA yaptırımlarının neticesinde olumsuz etkilenmiş ve 2019 yılında yabancı sermaye çıkışı gerçekleşerek toplam hacim miktarı % -14 oranında düşmüştür. Bu düşüşten sonra 2020 yılında toplam hacim %93 oranında bir artış göstermiştir. Katar'la yapılan swap anlaşması ve sonrasında Katar'ın yapmış olduğu yatırımlar bu artışın nedenleri arasında gösterilebilir (2020 Entegre Faaliyet Raporu). Katar'dan gelen sermaye ile artan yabancı yatırımlarda artış yaratsa da aynı dönemde büyük oranda yabancı sermaye çıkışı gerçekleşmiştir. Bunun sebeplerinden biri olarak da dünya genelinde yaşanan Covid -19 salgını söylenebilir. 11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel salgın olarak ilan edilen COVID-19'un ülke ekonomileri üzerinde büyük etkileri olmuştur. 2021 yılının ilk altı ayında toplam hacimde görülen %-24 oranındaki düşüş, ülkeden sermaye çıkışı yaşandığını göstermektedir (Güney ve Hopoğlu, 2021).

6. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Yabancı sermaye yatırımları ülkelerin ekonomileri üzerinde oldukça büyük bir öneme sahiptir. Özellikle gelişmekte olan ülkeler için ihtiyaç duyulan sermayenin yabancı yatırımlar aracılığıyla karşılanması mümkün olabilmektedir. Yabancı sermaye yatırımları doğrudan ve dolaylı yolla gerçekleşebilmektedir. Dolaylı yabancı sermaye yatırımları ülke ekonomisine ve işletmelere kaynak oluştururken aynı zamanda döviz girdisi sağlayarak ülkedeki döviz kurları üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmaktadır.

Dolaylı yabancı sermayenin ülkeye girişini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bunlar arasında ülkenin ekonomik durumu, politik ilişkiler, siyasi istikrar, coğrafi konumu bölgesel ve küresel krizler ve sermaye piyasaları ile ilgili hukuki düzenlemeler önemli bir role sahiptir. Yatırımcı en az riskle en yüksek getiriyi hedeflediği için yatırım yapacağı sermaye piyasasının gelişmiş, verilerin güvenilir ve şeffaf olması önceliği olmaktadır. Yatırım yapacağı sermaye piyasasının tabii olduğu kurallar ve standartlar UFRS ve ÇVÖA anlaşmaları bunlara örnek verilebilir yatırımcının kararını etkilemektedir. Literatürde doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını etkileyen faktörler ile ilgili birçok çalışma bulunmaktadır ancak dolaylı yabancı sermaye yatırımlarını etkileyen faktörler üzerinde çalışmaya az sayıda vardır. Bu çalışmada BİST'te yatırım yapan yabancı yatırımların TMS uygulanması öncesi ve sonrası dönemleri karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

İncelenen dönemlerde halka açık firmalarda TMS'nin uygulama zorunluluğunun başladığı 2005 yılında BİST'teki yabancı yatırımların toplam işlem hacminde %117 oranında büyük bir artış gerçekleşmiştir. 2004 yılında 37,368,229,229 USD olan toplam hacim miktarı 2005'te 81,192,144,495 USD miktarına ulaşmıştır. İncelenen zaman diliminde dönem dönem ülkede ve dünyada yaşanan

ekonomik krizler ve iç huzursuzluklar yabancı yatırımların miktarını etkilese de piyasa yeniden toparlanmış işlem hacmi artarak devam etmiştir.

TMS'nin BİST'te ki yabancı yatırımlar için öneminin daha net anlaşılabilmesi için yabancı sermayenin yatırım yaptığı firmaların incelenmesi önerilebilir. Yatırımcının sadece güven duyduğu büyük kurumsallaşmış firmalar dışında halka arz olmuş küçük firmalara yatırım yapıp yapmadığını incelemek yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akdiş, M. (2004). Kısa Vadeli Sermaye Hareketlerinin Yol Açtığı Finansal Krizler ve Bu Krizleri Önlemede Kullanılabilecek Araçlar: Tobin Vergisi. *Active Bankacılık ve Finans Dergisi*, (36), 36-48.
- Akdoğan, N. (2007). Türkiye Muhasebe / Finansal Raporlama Standartlarının Uygulanma Süreci: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mali Çözüm Dergisi*, 80, 101-117.
- Akdoğan, N. & Sultanoğlu, B. (2017). Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın Ekonomik Büyümeye Katkısı. İçinde *KGK Muhasebe ve Denetim Sempozyumu*, İstanbul.
- Anbar, A. ve Karabıyık, L. (2018). *Sermaye Piyasası ve Yatırım Analizi*. Bursa: Ekin Yayın Evi.
- Ataman, B. ve Cavlak, H. (2017). Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) ile Tam Set Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının (TMS/TFRS) Karşılaştırılması. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 153-168.
- Elitaş, C. (2014). Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Muhasebenin Genel Kabul Görmüş Temel Kavramları Açısından Durumu. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 16(3), 113-126.
- Elitaş, C., Karakoç, M. ve Özdemir, S. (2011). Muhasebe Meslek Mensupları Perspektifinden Türkiye Muhasebe Standartları. *World of IFRS*, (6), 1-14.
- Göçer, İ. & Özdemir, A. (2008). Küresel Krizin Yayılma Süreci ve Etkileri: Seçilmiş Ülkeler İçin Ekonometrik Bir Analiz. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1),191-210.
- Gökçen, G., Ataman, B., Cebeci, Y. ve Cavlak, H. (2015). Türkiye'deki Devlet Üniversitelerinin Lisans Programlarındaki Muhasebe Standartları Eğitimi Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Marmara University Social Sciences Institute/Öneri*, 11(44), 121-145.
- Güçlü, Y. (2011). Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları ve Türkiye. <https://www.mfa.gov.tr/cifte-vergilendirmeyi-onleme-anlasmalari-ve-turkiye.tr.mfa>, Erişim: 10.11. 2021.
- Güdelci, E. N. (2019).Uluslararası Muhasebe Standartlarının Tarihi Gelişim Sürecinde Etkili Olan Uluslararası Ve Ulusal Kuruluşlar. *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences*, 2(3),199-214.
- Güney, N. ve Hopoğlu, S. (2021). Covid-19 salgınının uluslararası sermaye hareketliliği üzerine etkisi: Türkiye Örneği. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, 4(1),56-74.
- Gürkan, S., Çevik, E. ve Korkmaz, T. (2014). *Borsa İstanbul'un Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke Borsaları ile Entegrasyonu*. 1.Basım, Bursa: Ekin Basım Yayın.
- Hussey, R. (2011). *Fundamentals of International Financial Accounting and Reporting*. London: World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.
- İbiş, C. ve Özkan, S. (2006). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)'na Genel Bakış. *Mali Çözüm İSMMMÖ Yayın Organı*, 74, 25-43.
- Karahan, Ö. & İpek, E. (2013). Türkiye'ye yönelik yabancı sermaye akımlarının hacim ve kompozisyonundaki gelişmeler. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, (21), 299-316.
- Kedzior, M., Cyganska, M. & Syrakos, D. (2020). Determinants of Voluntary International Financial Reporting Standards Adoption in Poland. *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, 31(2), 155-168.
- Larson, R. K. & Street, D. L. (2011). IFRS Teaching Resources: Available and Rapidly Growing. *Accounting Education*, 20(4), 317-338.

- Parlakkaya, R. (2004). Muhasebede Uluslararası Uyum ve Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Muhasebe Uyumlaştırma Çalışmaları. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 4(7), 118-139.
- Marşap, B. ve Kurt, G. (1997, 1-5 Ekim). Muhasebe Standartlarının Farklı Eğitim Düzeylerinde Müfredat ve Kapsam Açısından İncelenmesi ve Bir Model Önerisi. İçinde *Türkiye XVI. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*, Belek-Antalya.
- Öztürk, E. Gökçen, G. & Güleç, Ö.F. (2018). BOBİ FRS ve TFRS’nin finansal raporlara etkileri açısından karşılaştırılması. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 437-457.
- Pala, F. ve Barut, A. (2021). Finansal Gelişme ile Yabancı Yatırımlar Arasındaki İlişkide Ufrs’nin Moderatör Etkisi: Gelişmekte Olan Ülkeler Üzerine Bir Analiz. *ICAFR*, 17, 52-68.
- Ramanna, K., and Sletten, E. (2009). Why do Countries Adopt International Financial Reporting Standards?. *Harvard Business School Accounting & Management Unit Working Paper No. 09-102*, Erişim: <https://ssrn.com/abstract=1460763> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1460763> Erişim: 20.02.2021.
- Seyidoğlu, H. (2007). *Uluslararası İktisat*. 16. Baskı, İstanbul: Güzem Yayınları.
- Şavlı, T. (2014). *Uluslararası/Türkiye Finansal Raporlama Standartları: Kamu Gözetimi Kurumunun Finansal Tablo Formatına Uygun Örneklerle*. 1. Baskı. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.
- Turan, Z. (2011). Dünyadaki ve Türkiye’deki krizlerin ortaya çıkış nedenleri ve ekonomik kalkınmaya etkisi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(1), 56-80.
- Uzunhasanoğlu Z.D. (2017). *Sermaye Piyasasında Finansal Raporlama Düzenlemelerinin Etkililiği: Borsa İstanbul İmalat Sanayi Sektörü Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yallapragada, R. R. (2012). Incorporating International Financial Reporting Standards into the United States Financial Reporting System: Timeline and Implications. *International Business & Economics Research Journal*, 11(3), 283-290.
- Yazıcı, M. (2003). Muhasebe Standartlarının Tanımı. *Muhasebe ve Finans Dergisi*, (18), 33-37.
- Yünlü, M. (2020). Türkiye’deki Muhasebe Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi ve Günümüzdeki Durumu. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (18),180-192.
- URL 1 <https://www.iasplus.com/en/standards/other/preface>. Erişim: 08.12.2021.
- URL 2 <http://www.ifrs.org/Use-around-the-world/Pages/Analysis-of-the-IFRS-jurisdictional-profiles.aspx>, Erişim:17.01.2021.
- URL 3 [http://www.kgk.gov.tr/content_detail-192-1223-yerel-finansal-raporlama-cercevesi-taslagi-kamuoyu-gorusune-acilmistir\(13112015\).html](http://www.kgk.gov.tr/content_detail-192-1223-yerel-finansal-raporlama-cercevesi-taslagi-kamuoyu-gorusune-acilmistir(13112015).html) Erişim: 07.12.2021.
- URL 4 www.kgk.gov.tr, Erişim: 21.02.2021
- URL 5 <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/471/borsa-istanbul-hakkinda>, Erişim:21.02.2021
- URL 6 <https://www.finet.com.tr/f2000/yabanci/YillikIslemSeyri.aspx?showsektor=1>, Erişim: 21.02.2021